

RADNE GRUPE

RADNA GRUPA BIBLIJA I EKUMENSKI DIJALOG

Ova radna grupa sastajala se pet puta, a voditelj je bio dr. Mato Zovkić iz Sarajeva. U grupi je od početka sudjelovalo desetak članova, a na zadnjem susretu bilo ih je dvadesetak. U svim susretima sudjelovao je protojerej gospodin Jovan Nikolić iz Zagreba, a na zadnjem bio je i pentekostalac gospodin dr. Peter Kuzmić iz Osijeka, koji je neposredno prije toga u plenumu održao predavanje o stavu evangeličkih crkava prema Bibliji. Među sudionicima bilo je članova različitih kršćanskih crkava, a gospodin Šefko Omerbašić, član muslimanske zajednice iz Zagreba, ispričao se što nije mogao sudjelovati.

Grupa je započela radno djelovati nakon predavanja dr. Nikole Hohnjeca iz Zagreba na temu: Biblija u crkvama. Kako razni kršćani tumače Sveto pismo? U tom je predavanju dosta prostora bilo posvećeno tumačenju Biblije u Pravoslavnoj Crkvi. U diskusiji je bilo rečeno da se danas mogu ponovno otkrivati i prepoznavati elementi koji su u tumačenju Biblije već prisutni u tradiciji. U pravoslavlju je jako naglašena tradicija, ali ono ima više tradicija, a ne samo jednu. Na našim prostorima prisutna je bizantinskoslavska tradicija, koja ima nešto specifično.

U crkvenom životu kod pravoslavaca obilno se koristi Biblija i naglašava liturgijski život. Ali tu postoji i jedna poteškoća, koju je Pravoslavna Crkva naslijedila od svojih samostana. Riječ je, naime o tipiku, tj. o molitvenom redu koji je nastao i koji se održava u samostanima. Tipik uključuje čitanje Svetog pisma svaki dan kroz čitavu godinu. A budući da se vjernici okupljaju samo u nedjelju i na blagdan, onda moraju odslušati sva čitanja koja su se nakupila kroz tjedan. Poteškoća je u tome što se ta silna čitanja ne čitaju na narodnom jeziku i predvoditelj ih uglavnom brzo čita, a to onda ne postiže svoju svrhu. Prijevodom Biblije na narodni jezik čitačima se ne dopušta da brzo čitaju. Još nema tipika koji bi bio prilagođen vjernicima, jer tradicija je tu, kolikogod bila važna, ipak kočničar.

U diskusiji je još bilo rečeno da je Pravoslavna Crkva rezervirana prema pojedinačnim i samostalnim čitanjima i tumačenjima Svetog pisma. Ono se uvijek čita u zajednici. U pristupu Bibliji Crkva mora biti odgovorna za ispravnu formaciju svojih vjernika.

Nakon priopćenja dr. Franje Šanjeka iz Zagreba o Bibliji u bosanskih krstjana, bilo je govora i o pojavi bogomoljaca u Pravoslavnoj Crkvi. Kod njih se uočava neka sličnost s karizmaticima, te postoji želja da se više povezuju.

Na zadnjem susretu ove radne grupe, u prisutnosti od dvadesetak osoba različitih kršćanskih crkava, bilo je postavljeno pitanje dr. Peteru Kuzmiću o fundamentalizmu i aktualizaciji u Bibliji. Rečeno je da fundamentaliste imamo svi, i to ne samo u kršćanskom i religioznom svijetu. Fundamentalisti ne vide

problematiku navjestickeg rjeenika. Njih ne zanima, npr., što je to sloboda, istina, grijeh..., pa onda nemaju ni razumijevanja za aktualizaciju. Oni jednostavno ponavljaju riječi...

Evangelieke crkve imaju kritieki pristup Bibliji, a budući da nemaju zajednieko uieiteljstvo, to omoguueje mnoge inicijative kod pojedinaca ali i nastanak sekti, koje zapravo imamo svi.

Što se tiee ekumenizma, on je zapoeeo, a mi zaostajemo. Treba ga viee otkrivati tamo gdje se nalazi, tj. meu obiienim vjernicima, i onda mu dati viee prostora u sredstvima priopueivanja. Ekumenizam je dijalog crkava kao naroda Božjega. Pravi vjernici ne prekidaju dijalog. Oni se dalje susreuu i prihvaeaju, bez obzira na crkvenu i politieku situaciju. Svjetska molitvena osmina za kršeeansko jedinstvo jest jedna šansa. Osjeea se potreba za ekumenskim bogoslužjima, kako eeanovi nijedne crkve na pojedinim bogoslužjima ne bi bili pusti promatraei. Ako je vee konstatirano da je Biblija zblížila kršeeane, onda to isto treba eeiniti i zajednieka molitva u ekumenskim bogoslužjima.

Jedinstvo kršeeana nije u uniformnosti, vee u poštivanju i prihvaeanju razlieitih stavova, a prije svega u novom naeinu života. Ne djelovati na drugoga »obraeeneieki«, vee se tako obratiti da poštujemo vjernieku savjest svakog pojedinca. Potrebno je stoga upoznati i kulturu drugoga, a iznad svega svi trebamo vjerovati u Duha Svetoga, koji nas jedini ujedinjuje.

Nikola Bašnee

RADNA GRUPA BIBLIJA U LITURGIJI

Voditelj: dr. Bonaventura Duda

U radnoj grupi »Biblija u liturgiji« okupljalo se oko 30 sudionika. U grupi je održano nekoliko priopueenja i obraeeno nekoliko tema.

Prva tema bila je: Kako dobro pripremiti nedjeljnu homiliju, a druga: Kako animirati razlieite eeitaee i kako ih pripremiti za nedjeljna eeitanja.

Održana su sva priopueenja: dr. Aldo Stariie govorio je o temi »Rijeē i sakrament«, a dr. Adalbert Rebie o temi »Psalmi kao molitva«.

Na poeetku rada voditelj je komemorirao dva vrlo zaslužna pokojnika: dr. Juru Radiia i dr. Josipa Turieinoviea.

Potom je dr. Bonaventura Duda govorio o sastavljanju nedjeljnih homilija, o tome kako najbolje uspostaviti kontakt sa slušateljima, sudionicima u liturgiji. Raspravljalo se i o homiliji kao obiteljskom razgovoru na temu nedjeljnih biblijskih eeitanja, zatim o eeitaeeima, kako ih birati i izobraziti da biblijske tekstove eeitaju kako treba. Iznesena je želja da se u eeasopisu »Služba Rijeēi« što prije naeini prateeie stvarno kazalo, kako bi propovjednik mogao lakše i brže naei svako biblijsko mjesto koje je u tom bogatom nizu vee razraeeno. Voditelj je upozorio sveeeenike i sve ostale prisutne da svakako proeitaju uvodne napomene u lekcionaru, misalu i eeasoslovu. Ondje naime ima dosta homiletskih podataka. Postavljeno je i pitanje o literaturi za pripremanje homilije. Netko je upitao kako se odnositi prema biblijskim komentarima iz Novog Sada i da li se njima služiti.

Rečeno je da su ti komentari dobri i da ih možemo upotrebljavati bez opasnosti po zdrav nauk.

Nakon priopćenja Alde Starića o temi »Riječ i sakrament« i Adalberta Rebića »Psalmi kao molitva« također se dugo razgovaralo o tim temama. Na kraju smo zapjevali jedan psalam.

Tri dana druženja s Riječju Božjom u liturgiji bilo je kao jutarnji dažd koji će bogato oploditi naša nastojanja da se učinkovitije koristimo Riječju Božjom.

Zabilježi fra Vice Blekić

RADNA GRUPA BIBLIJA U NOVOJ EVANGELIZACIJI

Voditelj grupe: dr. Tomislav Ivančić

Priopćenja:

- dr. Tomislav Ivančić: Mjesto Biblije u evangelizaciji Crkve,
- dr. Marin Barišić: Bazične zajednice s Biblijom,
- dr. Adalbert Rebić: Biblijska hodočašća kao sredstvo evangelizacije,
- dr. S. Uršić: Biblija i ekologija.

U utorak, 22. siječnja u 17,45 konstituirala se grupa. Bilo je prisutno davadesetak sudionika, te se svakog dana njihov broj povećavao do 50.

Dr. Ivančić je u uvodu naglasio kako Papa neprestano govori o novoj evangelizaciji svijeta i o reevangelizaciji Evrope. On želi da se novim žarom, novom metodom, i novim izričajem navijesti poruka evanđelja, kako bi je Evropljani mogli ponovno otkriti kao poruku spasenja, a svi ostali po njoj naći tu istu milost.

Sa starim strukturama Crkva je nemoćna preobraziti ljude. Biblija pak, kao riječ koja »ima moć spasiti duše« naše, najbolje nas može naučiti kako tu novu evangelizaciju provesti. Zato je *potrebno potaknuti sve ljude da prouče Bibliju. Ako tko svaki dan pročita tri i pol poglavlja, za godinu dana pročitat će cijelu Bibliju.* Čitajući svaki će naići na mjesta koja neće razumjeti, ili će ga i zbuniti. Tako će biti potaknut da pita, da se zanima za razjašnjenje. Uloga je navjestitelja da pomogne u razumijevanju poruke. *Posebno je važno da nam Biblija otkriva i smisao događaja našeg vremena. Potrebno je otkrivati znakove vremena te ih u svjetlu Božje riječi tumačiti.* Sve to treba izlaziti iz molitve i istinskog žara za proučavanje Svetog pisma.

Novi u metodi treba biti aktiviranje i buđenje laika. Laici su naša braća. Treba razvijati prijateljstvo između svećenika i laika. Svi smo po krštenju jednaki. Razlikujemo se po službama. Svećenik služi laicima, a laici svijetu.

Novo u izričaju: Potrebno je ljudima reći konkretnim i razumljivim riječima da je Bog živ, da djeluje u našem životu. On nas ljubi i hita da nas spasi.

U diskusiji se razgovaralo o vjerskoj situaciji današnjice, gdje su među vjericima dosta prisutne bezvoljnost i ravnodušnost.

U srijedu, 23. siječnja, u 10,30 najprije je dr. Marin Barišić govorio o temi: Kršćanske zajednice s Biblijom.

Naglasio je kako je čovjek anonimn i da zato traži zajednicu. *Skupine* se unutar Crkve različito nazivaju, a zajedničko im je da se posvećuju dubljem proučavanju Svetog pisma.

Možemo ih podijeliti na *kontemplativne*, *aktivističke* i *kontemplativno-aktivističke*. Sve se trude stvoriti pokret umjesto institucije, te im je važnije zajedništvo do same zajednice.

Konkretne zajednice imaju pozitivnih, ali i negativnih karakteristika. Pozitivne bi bile komunitarna dimenzija, ozračje dijaloga, stvaranje osobnog iskustva, napor da se Biblija čita kontinuirano, ozbiljno nastojanje da se vjera svjedoči... Negativne su značajke elitizam, fundamentalizam, pozitivizam, opasnost tumačenja Svetog pisma bez ozbiljne egzegeze, mimo učiteljstva i dr.

Bibliju je potrebno čitati zajedno. Za to postoji i teološko i antropološko opravdanje, a oba se najcjelovitije objašnjavaju Isusovom riječju: »Gdje su dvojica ili trojica u moje ime zajedno, i ja sam među njima.«

Postoje različite metode čitanja Svetog pisma, od najjednostavnijih, pristupačnih onima koji nemaju nikakvog teološkog niti egzegetskog znanja, do onih koje se mogu primijeniti samo uz stručnog voditelja. Dr. Barišić je nabrojio i protumačio westeras, bloudege, metodu sedam koraka, kućnih kružoka, te metodu: od života prema tekstu, kao jednostavnije metode. Od zahtjevnijih postoje tzv. analitička, iskustvena i metoda triju faza (švicarska).

Za one koji još dovoljno ne poznaju Sveto pismo dobro je da započnu s Markovim, Lukinim, Matejevim i Ivanovim evanđeljem. Od poslanica je najrazumljivija 1 Kor, u SZ Knjiga postanka 12 – 50 poglavlje, ili prorok Amos... Mogu se uzeti nedjeljna čitanja ili tematski izbor: grijeh, oprostjenje, muka, uskrs...

Po procjeni predavača grupe nisu uspjele jače zahvatiti Crkvu jer su se vjernici zbog političkih prilika vezali više uz institucionalnu Crkvu. Ali je ipak posebno uočljiv porast pučkih pobožnosti u vidu oduševljenja viđenjima.

U diskusiji je bilo naglašeno kako grupe koje zajedno obrađuju Sveto pismo ne smiju biti prevelike. Najidealniji broj bi bio 8 – 12 sudionika.

Tekstove se ne smije rascjepkati u »aforizme«, već treba obratiti osobitu pozornost na kontekst, premda u Svetom pismu ima i tako zbijenih tekstova da se već samo jedna rečenica može plodonosno obrađivati.

Naglašeno je kako je važno uspostaviti dimenziju komunikacije unutar grupe. Sav rad grupe mora imati za cilj duhovnu obnovu. Idealno bi bilo da se u svakoj župi formira više takvih manjih grupa, koje bi kroz župu postale velika crkvena zajednica.

Obitelj je također mala, ali temeljna zajednica, pa se predlaže provesti akciju kako bi Biblija došla u svaku obitelj.

Već na vjeronauku treba razvijati kulturu čitanja i slušanja, razumijevanja Svetog pisma. Grupe se mogu stvarati od zaručnika i od bračnih parova. Pogodan je trenutak pred prvu pričest ili potvrdu, kada se na tjedan dana duhovne obnove mogu skupiti roditelji djece. Važno je da se to zajedništvo razvija nekoliko dana, jer se ozračje prijateljstva stvara negdje u sredini susreta.

U srijedu poslije podne prof. Ivančić nas je pozvao da razmišljamo o tome koji tekstovi Svetog pisma mogu ljude najviše potaknuti da se oduševe porukom

Božjom. Sam je spomenuo Iz 43, 18: »Ne spominjite se onog što se zbilom, ne mislite na ono što je prošlo. Evo, sve činim novo.«

Evangelizirati mogu oni tekstovi koji svjedoče da je Bog prisutan u našem životu i da je djelotvoran. Evangelizirati znači ljude dovesti u Božju blizinu. To je poziv na drugovanje, navještaj onog što čovjeka može učiniti drukčijim: »Ne boj se... Ne gledaj natrag...« Unatoč svemu Bog te voli. Takva poruka koja čovjeka može podići, učiniti ga sposobnim da čini dobro, učiniti ga svetim – najpogodnija je da čovjeka privuče i tako oduševi za Boga.

Ili: »Kad bi koja žena i zaboravila svoje čedo, ja tebe zaboraviti neću.« Svjedočanstvo da je u Bogu ne samo razum, već i srce, nježnost i toplina.

Otkrivenje 2,4-6: Dobar si, ali si prvu ljubav ostavio. Važno je razvijati spremnost da činimo dobro iz ljubavi prema Bogu, a ne iz straha pred paklom.

U diskusiji se razgovaralo o tome *kako biblijska poruka osvjetljava našu političku situaciju*. Da li je jača nada ili strah? Evo nekih misli:

Posvjedočeno je kako na Kosovu ljudi vjeruju da će pobijediti dobro. To se opaža osobito kod ljudi koji su odbacili krvnu osvetu. Bez obzira na vjersku pripadnost, ti su ljudi tražili da im progovori svećenik.

I u ovoj političkoj situaciji ima nade. Mnogi ljudi osjećaju glad za Bogom. Sve više shvaćaju da onaj koji ljubi nema straha.

Ako propovijedamo ljubav, ne mogu biti protiv nas. Svećenik mora biti obuzet mirom, pa će taj mir prelaziti i na župljane.

Slobodan Lang govori kako je najbolje ekološko očišćenje svijeta odbacivanje mržnje. Ako pak volim ovu zemlju, neću je zagađivati.

Mržnja ne može stvoriti novo društvo. Neka je žena rekla kako je čitajući Bibliju spoznala da praštanje može promijeniti čovjeka i čitav svijet.

Zgodan navjestiteljski tekst jest: »Onoga tko dođe k meni neću izbaciti.«

No zaključak je bio kako ne možemo u ovim prilikama naivno naviještati lagodu. Da li smo na pragu Uskrsa ili tek Velikog petka, teško je reći. No izvjesno je da će Bog pobijediti. Kad dođe kušnja, neće nas ostaviti sirote, neće nas iznevjeriti.